

ФОНЕТИЧНІ МАРКЕРИ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ГЕРОЇВ У ФРАНЦУЗЬКОМУ КІНОДИСКУРСІ

Буць Ж.В.

*Національний технічний університет України «Київський
політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

jeannette@ukr.net

The paper presents phonetic and semantic analyses of French film characters' speech that reveals their emotional state. A special attention is paid to the detection of phonetic markers indicating the psychological and emotional state of speakers. As a result of the study the author systematizes the associative sound combinations that mark a particular emotion.

Key words: *phonetic markers, French films, speech, sound combinations, characters' emotional state.*

Протягом декількох десятиків років свого існування кінематограф привертає увагу вчених різних сфер наукового знання, однак, всі вони погоджуються стосовно того, що кіно, як і будь-який інший твір мистецтва, має власну специфічну мову та засоби її вираження.

Залишається відкритим питання щодо віднесення кінофільму до тексту. Так, наприклад, Лук'янова Н.А. трактує кінострічку як текст, або зв'язаний семіотичний простір [2, с. 276]. Як окремий тип дискурсу кінотекст розглядають також Ю.М. Лотман, А.В. Федоров, М.А. Єфремова та ін.

Російська дослідниця Н.І. Формановська наполягає на існуванні більш широкого поняття «медіа текст», яке поєднує телефільм, відеотексти та комп'ютерні тексти [3, с. 392]. Крім того, вона зазначає, що у кінотексті співіснують дві семіотичні системи: лінгвістична та нелінгвістична. Лінгвістична складова кінотексту представлена не лише усним компонентом, але має також і письмове вираження. Безсумнівно, найважливішим елементом у досліджуваному дискурсі залишається усний компонент. Крім того, кінотекст має подібні до художнього тексту характеристики (зв'язність, ретроспекція, антропоцентризм, локальна та темпоральна віднесеність, інформативність, системність, цілісність, модальність, прагматична направленість). Водночас неможна замовчувати й про його відмінні риси – переважання нелінгвістичних характеристик, що несуть конотацію емоційності цього різновиду дискурсу.

Експресивність являє собою одну з найскладніших лінгвістичних категорій, оскільки вона пов'язана з проявом суб'єктивного у мові, яке

супроводжує пізнання об'єктивної дійсності та зображує зміст індивідуальної свідомості носіїв мови [1, с. 56].

У роботах лінгвістів природа експресивності трактується по-різному. Так, Е.С. Азнаурова та І.В. Арнольд виокремлюють її як стилістичну категорію, тоді як Ю.М. Скребнев пов'язує емоційний стан зі стилістичною функцією. Семантичною складовою експресивності цікавилися В.Г. Гак, І.А. Стернін, А. Вежбицька та ін.

Звертаючись до французького кінематографу, нашу увагу привернув кінофільм, створений у 2011 р. режисерами Олів'є Накашем та Еріком Толедано *Intouchables* (Недоторкані), що належить до синтезу драматургії, комедії та автобіографії. Кіноісторія базується на реальних подіях і розповідає про чоловіка з обмеженими можливостями та його доглядача, який згодом став найближчим другом. Наш вибір пояснюється не лише популярністю французької кінострічки, але й емоційним сюжетом запропонованого фільму.

У ході дослідження було встановлено, що експресивність на фонетичному рівні виражається звуконаслідуванням, звукосимволізмом та звуковою метафорою.

До специфічних характеристик фонетичної складової французької мови можна віднести грасовану *p* (на французький манер), фіксований наголос на останньому складі й наявність носових приголосних.

За теорією П. Фонаджи (Р. Fongy) звук несе свою конотацію у мовленні. Майже усі звуки французької мови мають закріплені певні значення:

[*r*] — асоціюється зі звуком вибуху, шумом, а також рухом (*rouler*);

[*fr*] — асоціюється з тертям (*frotter*);

[*br*] — асоціюється зі звуком краху, тріску, дроблення (*bruit*) [4, с. 32].

Ілюстративний матеріал нашого дослідження підтверджує теорію французького лінгвіста. У наведеному прикладі вживання грасованої *p* є інструментом передачі експресивності висловлення головного героя: *Je roule pas à 180 pour m'amuser*.

Персонаж кінофільму Дріс відчуває сильне емоційне напруження, він роздратований ситуацією, що на фонетичному рівні виражено сильним грасованим звуком *p* у дієслові (*rouler*), та акцентує увагу на швидкості, з якою він їхав небезпричинно (*pas à 180 pour m'amuser*).

Ще одним фонетичним маркером емоційності у французькій мові є буквосполучення *fr*: *Elle se frottait les mains?* Асоціація з тертям конотує

знервованість, емоційну неспокійність. Саме у такому стані перебувала одна з героїнь кінофільму, що на фонетичному й семантичному рівнях марковано звукосполученням двох дзвінких *fr*:

*D'où vient tout ce **bruit**?*

У наступному прикладі персонаж кінофільму дуже зляканий, що в його репліці на фонетичному рівні передано семою з фонемами *br*.

Варто зазначити, що підкреслення манери вчинення дії (її стрімкість) у французьких кінотекстах досягається завдяки повторенню приголосних звуків:

***Si-si**, y a un fauteuil roulant dans le coffre.*

Знервований нерозумінням хворим другом того, що він говорить про існування стільця, що обертається, Дріс не просто заперечує, використовуючи частку *si*, але й повторює її чи-то заради переконання, чи-то виходячи зі стабільного емоційного стану.

Не погоджуючись із судженням Моріса, персонаж кінофільму намагається довести свою думку співрозмовнику: ***Fi-fi**, jamais de la vie!* Виявляючи своє негативне ставлення до пропозиції, головний герой емоційно виражає свої думки, повторюючи звуки з негативною конотацією *fi-fi*.

Емоційний стан мовця у французькому кінодискурсі марковано також подовженням вимови тієї чи іншої голосної: *Trèees vieille*.

Отже, підсумовуючи результати проведеного аналізу французького кінодискурсу, можна зазначити, що основними маркерами емоційного стану героїв кінострічки є саме фонетичні засоби. З-поміж фоносемантичних характеристик необхідно виокремити асоціативне звукосполучення французької фонологічної системи, яке несе емоційне навантаження й на фонетичному рівні виражає стани й почуття мовців.

Література

1. Кожина М.Н. Про мовну і мовленнєву експресії та її екстралінгвістичні обґрунтування / М.Н. Кожина. – М: Мовознавство, 1990. – 30 с.
2. Лук'янова Н.А. Про співвідношення понять експресивність, емоційність, оцінка / Н.А. Лук'янова. – Новосибірськ: Мистецтво, 1990. – 326 с.
3. Формановська Н.І. Мовне спілкування: комунікативно-прагматичний підхід / Н.І. Формановська. – М: Мовознавство, 2008 – 198 с.
4. Fonagy P. Attachment Theory and Psychoanalysis. / Fonagy P. - Other Press, 2015. – 267 p.
5. Kinofilms.ua/ukr/titres/ [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.kinofilms.ua/ukr/titres/>.